

rozdziałach (drugim i trzecim), czego szczególny wyraz daje w *Zakończeniu* monografii, kolejno życie religijne w parafii – dawniej i dzisiaj, tzn. wszystkie istniejące w ciągu wieków jego przejawy i formy oraz rolę proboszczów i wikariuszy jako duszpasterzy parafii, kreśląc ich krótkie noty biograficzne, kładąc nacisk na to, co uczynili dla dobra wspólnoty parafialnej, do której zostali posłani. Ukazuje także działalność gospodarczo-administracyjną poszczególnych proboszczów parafii oraz działalność charytatywną i oświatową prowadzoną w parafii.

Zaprezentowana praca zasługuje na zauważenie i podkreślenie jej znaczenia dla poznania dziejów parafii oraz gminy Czernikowo. Nie ma charakteru naukowego i do niego nie pretenduje – jak zaznacza we *Wprowadzeniu* jej redaktor – ubogaca jednak wiedzę historyczną i współczesną o parafii Czernikowo, gminie, kościele parafialnym, duszpasterzach, życiu religijnym i sprawowanym kulcie Bożym oraz prowadzonym duszpasterstwie. Nadto przybliża bogactwo życia religijnego, duchowego, kulturowego, społecznego i działalności ludności ziemi dobrzyńskiej, do której należy ukazana i opisana część diecezji włocławskiej.

ks. Janusz Gręźlikowski

Janina Pierzchałka, *Monografia czasopisma „Życie Włocławka i okolicy” 1926–1931, Włocławek : Miejska Biblioteka Publiczna 2018, 80 s.*

Prezentowana publikacja jest opracowaniem na podstawie pracy magisterskiej autorki, napisanej w 1984 roku. Autorka nie uaktualniła swojej pracy, o czym przekonuje choćby bibliografia, w której najnowsza pozycja pochodzi z 1984 r., choć od tego czasu ukazało się sporo publikacji o czasopismach włocławskich, choćby o „Ateneum Kapłańskim”. Opracowanie to zawiera wszystkie elementy, które zwykło się omawiać w monografiach czasopism.

Pismo społeczno-kulturalne „Życie Włocławka i okolicy” ukazywało się we Włocławku tylko przez pięć lat (1926–1931) jako, jak głosi podtytuł, „Miesięcznik poświęcony sprawom społecznym, ekonomicznym, oświatowym i artystycznym”. Objętościowo nie jest ono zbyt obszerne; wszystkie zachowane numery mieszczą się w jednym oprawnym woluminie. Dotychczas zachowało się ono w niewielu egzemplarzach; jego komplety znajdują się w Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej oraz w bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku (pozyskane po śmierci ks. prof. Stanisława Librowskiego), a także w Książnicy Miejskiej w Toruniu.

Oprócz wstępu, wykazu skrótów, uwag końcowych i bibliografii publikacja składa się z pięciu rozdziałów: *Zarys stosunków społeczno-politycznych i kulturalnych we Włocławku* (s. 11–21); *Z dziejów włocławskiej prasy (1905–1939)* (s. 23–31); *Sylwetka wydawnicza „Życia Włocławka i okolicy” w latach 1926–1931* (s. 33–51); *Analiza zawartości „Życia Włocławka i okolicy” w latach 1926–1931* (s. 53–72); *Analiza ilościowa [w latach 1926–1928]* (s. 73–75).

Dwa pierwsze z tych rozdziałów zawierają informacje wstępne, ukazujące środowisko, w którym funkcjonowało omawiane czasopismo. I tutaj autorka nie wniosła nowych treści, zasadniczo tylko streściła to, co już było wiadome. Rozdział *Z dziejów wrocławskiej prasy* powinien być raczej zatytułowany „Z dziejów wrocławskich czasopism”, jako że określenie „prasa” odnosi się zasadniczo do periodyków ukazujących się częściej niż raz w tygodniu.

Samemu czasopismu poświęcone są trzy następne rozdziały. W *Sylwetce czasopisma* zostało omówione powstanie czasopisma, najwybitniejsi twórcy i redaktorzy pisma: Cyprian Apanowicz (1833–1920) – m.in. prezes Związku Katolickiego we Wrocławku, autor artykułów w omawianym czasopiśmie; Zdzisław Arentowicz (1890–1956) – m.in. założyciel księgarni we Wrocławku, autor publikacji o Wrocławku; Antoni Byszewski (1876–1963) – znany wykładowca, jeden z założycieli Oddziału Kujawskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego; Zygmunt Michler (1888 – ok. 1939/40) – który całe swoje życie poświęcił pracy pedagogicznej, pierwszy redaktor czasopisma; Stefan Narębski (1892–1966) – wybitny architekt i historyk, wydawca czasopisma; Antoni Olszakowski (1860–1940) – inżynier, który całe życie poświęcił pracy społecznej, wydawca czasopisma; Roman Ściślak (1899–1974) – dziennikarz, literat, wydawca, działacz społeczny i regionalny; wydawcami i redaktorami czasopisma byli także: Witold Piasecki i Paweł Czarnecki. Warto wspomnieć, że w periodyku tym publikował także profesor historii we wrocławskim seminarium duchownym – ks. Michał Morawski. W tym rozdziale omówiono ponadto marginalnie: stosowaną czcionkę, szatę graficzną, warunki prenumeraty i cenę pisma.

Analiza zawartości czasopisma „Życia Wrocławka i okolicy” zawiera omówienie ważniejszych artykułów opublikowanych w tym periodyku. Mankamentem tego omówienia jest przedstawianie treści (właściwie streszczenia) ważniejszych artykułów w kolejnych numerach czasopisma, bez próby ich usystematyzowania. Co prawda w następnym rozdziale autorka dzieli publikowane artykuły na: 1) aktualne: informacyjne i komentacyjne (komentarze) oraz 2) ogólne: historyczne, utwory literackie, wspomnienia i inne, a także próbuje wyliczyć ich procentowy udział w czasopiśmie, ale nie wiadomo dlaczego ogranicza się tylko do roczników z lat 1926–1928, pomijając kolejne. Jeżeli chodzi o tematykę, to należy stwierdzić, że publikowane w czasopiśmie artykuły podejmowały problematykę społeczną, ekonomiczną, kulturalną i oświatową.

Przedstawiona *Monografia czasopisma „Życie Wrocławka i okolicy” 1926–1931* może być zachętą do opracowania monografii innych czasopism wrocławskich. Dotychczas opracowano cztery czasopisma kościelne Wrocławka: „Ateneum Kapłańskie”, „Kronika Diecezji Wrocławskiej”, „Tygodnik Polski” (1933–1939), „Przedświt” (czasopismo alumnów wrocławskiego seminarium duchownego, 1918–1931).

K. R.